

Téma: Raná grécka filozofia

1. Porovnajte názory predstaviteľov ranej gréckej filozofie na chápanie pohybu.

Analyzujte výroky a prirad'te k nim autora:

- „Panta rei.“
- „Nevstúpiš dvakrát do tej istej rieky.“
- „Tento svet nevytvoril ani nikto z bohov, ani nikto z ľudí, vždy bol, je a bude večne živý oheň, zapalujúci sa podľa miery a zhasínajúci podľa miery.“
- „Princípmi všetkého sú atómy a voľný priestor, všetko ostatné je fikcia... Atómy sú i počtom i veľkosťou nekonečné...“

2. V texte doplňte vynechané pojmy a mená.

- „..... vyhlasujú za prvok a počiatok /arché/ vecí, a to, že ani nič nevzniká, ani nič nezaniká, veria preto, lebo sú tej mienky, že sa takáto podstata /fyzis/ vždy zachováva.
- „....., za prazáklad všetkých vecí a sveta vôbec pokladal vodu.“
- „..... vyhlásil za počiatok a základný prvok vecí neobmedzené /apeiron/.“
- „..... vyhlasuje vzduch sa prvší ako vodu a úplne za počiatok jednoduchých telies.“
- „Zdá sa, že si nadovšetko vážil náuku o číslach... všetky veci pripodobňoval číslam.“
- „Je len súcno, nesúcno nie je a nemôže byť ani myslené.“

(zdroj: Antológia z diel filozofov. Predsokratovci a Platón)

3. Prečítajte si Zenónove apórie a vysvetlite, ako chápe kategóriu pohybu:

- „Pohybujúce sa nepohybuje ani v tom priestore, v ktorom sa nachádza, ani v tom, v ktorom sa nenachádza.“
- „Najpomalšieho tvora (korytnačku) nikdy nedohoní v behu najrýchlejší (Achilles). Prenasledujúci musí totiž najprv prísť k bodu, odkiaľ prchajúci vyrazil, takže pomalší tvor musí mať vždy určitý náskok.“
- „Počas letu sa šíp v každom okamihu nachádza na nejakom presne určenom mieste, to znamená, že v každom okamihu sa nachádza v pokoji. Z toho vyplýva, že šíp je nehybný...“

(zdroj: Malá antológia z diel filozofov I)

Doplňte:

Zenónove apórie pohyb. Pohybv súvislosti s časom a priestorom.

4. Z uvedených výrokov sformulujte 6 nových myšlienok, ktoré priniesol do filozofie Pytagoras:

- „Pytagoras prvý nazval súhrn všetkého kozmos podľa poriadku v ňom.“
- „Rozpráva sa, že raz išiel Pytagoras okolo, keď ktosi bil psa: tu pocítil vrah ľútosť a povedal: „Prestaň a nebi ho, je to duša môjho priateľa, ktorú som spoznal, keď som začul zavýjanie.“ “
- „Všetko je číslo.“
- „Filozofiu – lásku k múdrosti – prvý pomenoval Pytagoras a seba nazval filozofom... lebo vrah nikto nie je múdry, len Boh.“
- „Matematika vystihuje harmóniu sveta – jednotu obmedzeného a neobmedzeného, ohraničeného a neohraničeného.“
- „Musíme sa snažiť dostať chorobu z tela, nevedomosť z duše, nadbytok z brucha, buričstvo z mesta a nehodu z rodiny.“ (Malá antológia I)

1.
2.
3.
4.
5.
6.

5. Na základe uvedených výrokov uvažujte o relativizme Sofistov a subjektívite pravdy:

- „ Protagoras prvý tvrdil, že o každej veci jestvujú dve výpovede, ktoré sú si protikladné, dostával sa k záveru otázkami a bol prvý, čo to robil.“
- „Protagoras tvrdí, že o každej veci možno rovnakým právom dišputovať na obe strany, teda aj o tom, či sa dá o každej veci dišputovať na obe strany.“
- „Mierou všetkých vecí je človek, jestvujúcich, že sú, nejestvujúcich, že nie sú.“ (Antológia: Predsokratovci, Platón)